

A termőföldről szóló törvény szerint családi gazdaságnak minősül a legfeljebb 300 hektár nagyságú termőföld tulajdonával, haszonbérletével, használatával rendelkező gazdálkodó család valamennyi termőföldje, az ahhoz tartozó leltárban megjelölt ingatlan és ingó vagyontárgyak hasznosításával, legalább egy családtag teljes foglalkoztatásán és a többi családtag közreműködésén alapuló gazdálkodási forma.

A törvény alkalmazásában:

- mezőgazdasági tevékenység: a növénytermesztés, a kertészet, az állattenyésztés, a halászat, a haltenyésztés, a szaporítóanyag-termesztés, a vadgazdálkodás, az erdőgazdálkodás és a vegyes gazdálkodás,

- kiegészítő tevékenység: a falusi és agroturizmus, a kézművesipari tevékenység, fűrészáru-feldolgozás, az elsődleges élelmiszer feldolgozás, a mezőgazdasági tevékenység során keletkezett melléktermékek, növényi és állati eredetű hulladék hasznosítása, nem élelmiszer célú feldolgozása, valamint az ezekből a termékekből keletkezett termékek közvetlen termelői értékesítése, valamint a mezőgazdasági szolgáltatás,

- gazdálkodó család tagjának minősül: a családi gazdálkodó, annak házastársa, élettársa, kiskorú gyermeke, unokája, valamint a gazdálkodó család tagjaként bejelentkezett nagykorú gyermeke, szülője, nagyszülője, testvére (gyermeken az örökbe fogadott, a mostoha és a nevelt gyermeket is érteni kell).

A családi gazdálkodó és említett családtagja a családi gazdaság nyilvántartási számát az adózással összefüggő valamennyi iraton (bevalláson) köteles feltüntetni.

A családi gazdálkodó a közös őstermelői tevékenységet folytatókra vonatkozó rendelkezések alkalmazásával köteles eljárni az adókötelezettsége megállapításakor. A kiegészítő tevékenységből származó jövedelem után annak kell adóznia, aki azt folytatja önálló

tevékenység vagy egyéni vállalkozás keretében.

Az azonos jövedelemszámítási kötelezettségre tekintettel, ha a családi gazdaság tagjai által választott adózási mód eltér a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt választott adózási módtól, akkor ezt a változást be kell jelenteni az adóhatósághoz a családi gazdaság nyilvántartásba vételétől számított 15 napon belül. Az azonos jövedelemszámítási módnak abban az esetben is érvényesülnie kell, ha a gazdálkodó családban a közös gazdálkodást megelőzően tételes költségelszámoló és átalányadózó is volt, vagyis az egységes adózási módnak a közösen megállapodott módszer szerintinek kell lennie. Így az év első napjától beérkezett valamennyi őstermelésből származó bevétel a megállapodás szerinti jövedelemszámításra vonatkozó szabályok szerint lesz adóköteles, még az is, amelyet a gazdálkodó család tagjai a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt szereztek meg. Ha a családi gazdaságba a tagok olyan tárgyi eszközöket visznek be, amelyek korábban az őstermelői/egyéni vállalkozói tevékenységben az értékcsökkenési leírás alapját képezték, az értékcsökkenési leírásuk a családi gazdaságban folytatható.

A gazdálkodó család tagjai tételes költségelszámolás választása során az őstermelői tevékenységből származó jövedelmüket csökkenthetik annak a veszteségnek az összegével, amelyet a családi gazdaság nyilvántartásba vétele előtt határoltak el. Ebből az is következhet, hogy adott esetben a családtagok nem azonos nagyságú jövedelem után adóznak.

Amennyiben a gazdálkodó család tagja kilép a családi gazdaságból, a bevételt és a költségeket a kilépés időpontjával fel kell osztani a családtagok között. A továbbiakban a bevétel és az igazolt költség már csak a csökkent létszám alapulvételével osztható fel az adóév végén a családi gazdaság tagjai között.

Az általános forgalmi adóról szóló törvény szerint: Maga a családi gazdaság nem tekinthető adóalanynak. Ebből következik, hogy áfa tekintetében a családi gazdaság egyes tagjai, külön-külön válnak az áfa alanyává, amennyiben a tagok saját nevükben is értékesítik a családi gazdaság által előállított termékeket. Ha tehát a családi gazdaság tagjai a gazdaság által előállított mezőgazdasági ill. kiegészítő mezőgazdasági tevékenység által előállított termékeket saját nevükben kívánják értékesíteni, tehát saját nevükben gazdasági tevékenységet végeznek, akkor áfaalanyokká válnak. De áfaalanyokká válnak a családtagok akkor is, ha egyéb nem mezőgazdasági jellegű gazdasági tevékenységet végeznek. (Ilyenkor minden áfaalany családtagnak egyforma áfabeli státusszal kell rendelkeznie.) Amennyiben a családtagok

áfaalanyok, akkor tevékenységüket valójában önállóan végzik, és általános forgalmi adó szempontjából irreleváns, hogy egyébként egy családi gazdaság tagjaiként is jelen vannak. Nincs akadálya azonban annak, hogy a család tagjai megegyezzenek abban, hogy kizárólag az általuk kijelölt tag – aki lehet a családi gazdaság vezetője is – legyen a családi gazdaság tevékenységi körében az adóalany.

Ez esetben a családi gazdaság vezetője válik áfaalannyá és ő az, aki a családi gazdaság értékesítéseit, beszerzéseit saját nevében lebonyolítja (az ő nevére szólnak a számlák). Ha a családi gazdaság minden tagja áfaalany, akkor a családi gazdaság tevékenységi körében bármelyik tag jogosult saját nevében terméket értékesíteni, szolgáltatni, illetve terméket beszerezni és szolgáltatást igénybe venni. Ilyenkor az adókötelezettséget áfa tekintetében az adóalany rendezi, aki az adott ügyletet saját nevében lebonyolította. A családi gazdaság tagjainak adózását illetően fontos megemlíteni azt is, hogy az áfatörvény értelmében az adóalany csak azon termékbeszerzéseire vonatkozóan gyakorolhatja áfalevonási jogát, amelyre a tételes költségelszámolás szabályait alkalmazza. Előfordulhat, hogy egy családi gazdaság két tagja fele-fele arányban szerez be terméket közös hasznosítás céljából. Ez azt jelenti, hogy a két tulajdonosnak közösen kell bejelentkeznie adóalannak, függetlenül attól, hogy egyébként más gazdasági tevékenység tekintetében külön-külön mindketten adóalanyok. A közösen beszerezett majd hasznosított dolog tekintetében tehát a tulajdonostársak közössége az adóalany, függetlenül attól, hogy egyébként egy családi gazdaság tagjaiként is jelen vannak. Az áfatörvény szerinti adóalanyiság esetében a tulajdonközösség által a gazdasági tevékenysége körében történt beszerzéseinek előzetesen felszámított adóját levonhatja, és amennyiben az áfatörvényben meghatározott feltételek valamelyike fennáll, vissza is igényelheti. A tulajdonközösség adóalanyisága vonatkozásában egy új adóalany jön létre, mely független a tulajdonközösséget alkotó személyek adóalanyiságától. Vagyis a tulajdonközösséget alkotó személyek korábbi adóalanyisága megmarad, a tulajdonközösség tekintetében pedig egy új adóalanyiság keletkezik, melynek adott esetben az ingatlan két tulajdonosa a tagja. A közös tulajdonba kerülő dolog esetében fontos megemlíteni azt is, hogy az ahhoz kapcsolódóan felmerült előzetesen felszámított adó csak akkor vonható le, ha azt a tulajdonostársak közössége hasznosítja gazdasági tevékenységéhez.

Krenovszkyné Lovász Andrea
Okl. adószakértő